

1 Johdanto

Vesien ja meren tilan parantamisen Ahti-ohjelman tavoitteena on edistää vesien ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamista, ravinteiden kierrätystä, ravinneomavaraisuutta ja huoltovarmuutta sekä samalla vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja hillitä ilmastonmuutoksen etenemistä. Ohjelma toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman vesien ja meren, varsinkin Saaristomerien, tilan parantamiseen liittyviä kirjauksia.

Vesien ja meren tilan parantaminen edellyttää oikein kohdennettuja ja mitoitettuja sekä laadukkaasti toteutettuja toimia niin valuma-alueilla kuin vesistöissä. Valtioneuvostossa joulukuussa 2021 hyväksytyt vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma vuosille 2022–2027 ovat perusta vesien ja meren tilan parantamisen kokonaisuuden eteenpäin viemiselle. Ohjelman tarkoituksena on tehostaa suunnitelmiin sisällytettyjen toimenpiteiden toteutusta.

Vesien tilan parantamisen kokonaisuutta viedään eteenpäin seuraavien painopistealueiden kautta. Niillä tavoitellaan mahdollisimman suurta vaikutusta vesien ja meren tilan paranemiseen koko Suomessa.

- Ravinnekuormitus kuriin
- Resurssit talteen ja käyttöön
- Maan rakenne kuntoon
- Haitta-aineet hallintaan

Työtä painotetaan hallitusohjelman mukaisesti Saaristomerelle ja sen valuma-alueelle Ahti-ohjelman alaisuudessa hallinnoitavan Saaristomeri-ohjelman kautta.

Ohjelman rahoituksesta päätetään vuosittain valtion talousarviossa. Ohjelma täydentää muuta vesien- ja merensuojelun rahoitusta.

Ympäristöministeriö asetti 10.9.2024 Vesien ja meren tilan parantamisen työryhmän (Ahti-työryhmä) 16.9.-31.12.2027 väliselle ajalle. Ryhmä on asetettu ministeriöiden (YM, MMM ja TEM) välisen yhteistyön alustaksi Ahti-ohjelmaan ja Saaristomerien suojeluun liittyen. Sen tehtävänä on seurata, ohjata ja ministeriöiden välillä yhteensovittaa vesien ja meren tilan parantamisen Ahti-ohjelman ja erityisesti sen Saaristomeri-ohjelman sekä hallitusohjelman Saaristomerikirjausten toteutumista.

Ahti-ohjelmaa johtaa ohjelmapäällikkö ja teemojen operatiivisesta toiminnasta vastaavat teemavastaavat, joiden vastuunjaosta ja tehtävistä on sovittu erikseen. Saaristomeri-ohjelmaa koordinoi ja toimeenpanee Lounais-Suomen elinvoimakeskus.

Vuoden 2026 toimintaympäristöä luonnehtii aluehallinnon muutos, kun ELYt ja AVIt ovat lopettaneet toimintansa ja toiminta lupa- ja valvontavirastossa (LVV) sekä elinvoimakeskuksissa (EVK:t) on alkanut vuoden 2026 alussa. Vesien- ja merenhoidon edistämistehtävät ja Ahti-ohjelman toteutustehtävät ovat siirtyneet elinvoimakeskuksiin. Ennallistamisasetuksen ja kansallisen ennallistamissuunnitelman toimeenpano etenee vuonna 2026 ja se kytkeytyy läpileikkaavasti myös Ahti-ohjelmaan ja ennallistamisen suhteen on haettava synergioita. Vuonna 2026 on haettava lisääntyvästi synergioita HELMI-, METSO- ja NOUSU-ohjelmien kanssa. Ahti-ohjelman viestintään vaikuttaa valtioneuvoston viestinnän keskittäminen valtioneuvoston kansliaan.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoitus Ahti-ohjelmalle päättyi vuoden 2025 lopussa, mutta vuonna 2026 raportoidaan komissiolle vielä tukivälineestä toteutettujen toimenpiteiden (kipsin levitys RRF-alueella ja 8 ravinteiden kierrätyksen hanketta) tuloksia. ACWA LIFE IP -hanke käynnistyy vuoden 2026 alussa ja sen toteutus kytketään tiiviisti Ahti-ohjelman toimeenpanoon.

Määräaikaisia Ahti-ohjelman työntekijöiden työsuhteita sekä ministeriössä että ELYissä päättyi vuoden 2025 lopussa, mikä edellytti tarkkaa suunnittelua ja harkintaa Ahti-ohjelman jatkosta.

2 Ohjelman yhteiset

2.1 Tulosohjaus- ja hankeohjaus

Vesien tilan parantamisen konkreettisten toimenpiteiden osalta päätoimijoina ovat ympäristöministeriön hallinnonalalla alueelliset elinvoimakeskukset. Ympäristöministeriö ohjaa elinvoimakeskuksia sekä virallisen tulosohjauksen kautta että tarkemmin Ahdin ohjelmapäällikön ja teemavastaavien yhteydenpidon kautta. Määräraha- ja ohjekirjeet ovat keskeinen osa tulosohjausta, samoin ohjelmaan liittyvät erilliset teemakeskustelut.

Ravinnekuormitus kuriin ja haitta-aineet hallintaan -teemoissa ja Saaristomeri-ohjelmassa hankeohjaus tapahtuu ensisijaisesti elinvoimakeskusten kautta. Näissä teemoissa ympäristöministeriön teemavastaavat ja elinvoimakeskusten asiantuntijat osallistuvat uusien hankkeiden arviointiin ennen varsinaisia rahoituspäätöksiä elinvoimakeskuksissa.

Maan rakenne kuntoon -teeman kipsinlevitystoimintaa hallinnoidaan Lounais-Suomen EVK:sta käsin ja muita teemaa toteuttavia hankkeita ympäristöministeriöstä käsin.

Resurssit talteen ja käyttöön -teemassa ympäristöministeriö on toiminut vuoteen 2025 saakka tukiviranomaisena ja vastannut avustushakujen järjestämisestä, hankkeiden arvioinnista ja valvonnasta, maksatuksista sekä tuloksellisuuden arvioinnista. Vuonna 2026 jatketaan vuoden 2025 syksyllä aloitettua selvitystä teeman tukiviranomaistehtävän siirtämisestä sopivaan elinvoimakeskukseen ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan siirto alkuvuodesta 2026. Tavoitteena on avata seuraava ravinteiden kierrätys -hankkeiden avustushaku syksyllä 2026 uuden tukiviranomaisen toimesta.

Ympäristöministeriön suoraan rahoittamia hankkeita ohjataan hanke- tai teemakohtaisten ohjausryhmien kautta. Niissä kaikissa on ympäristöministeriön edustus.

2.2 Lainsäädännöllinen tausta

Ahti-ohjelman avustusten jakaminen perustuu seuraaviin VN:n asetuksiin. Kaikkiin asetuksiin tehdään valtion aluehallintouudistuksen vaatimat muutokset vuoden 2025 lopussa. Pohjavesiavustusasetus tulee voimaan 1.1.2026 ja siinä huomioidaan aluehallintouudistus.

- Valtioneuvoston asetus kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämisestä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020–2025 myönnettävästä valtionavustuksesta (669, 2020, ns. kaupunkivesiasetus); vuonna 2025 asetuksen voimassaoloaika pidennettiin vuoden 2030 loppuun saakka. **Vuonna 2026 tulee arvioitavaksi uuden RPA:n vaatimat muutostarpeet tukiohjelmalle. Lisäksi TEM:n säädöshankkeesta voi johtua tarkistamistarpeita** (HE laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta, laiksi valtionavustuslain 21 §:n muuttamisesta, laiksi kuntalain muuttamisesta ja laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta, <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM065:00/2023>).
- Valtioneuvoston asetus ravinteiden kierrätyksen ja jätevesihuollon energiatehokkuuden hankkeisiin vuosina 2020–2026 myönnettävästä valtionavustuksesta (657/2020, ns. Raki-asetus). **Vuonna 2026 tulee arvioitavaksi uuden RPA:n vaatimat muutostarpeet tukiohjelmalle. Lisäksi tukiviranomaisroolin siirtäminen sopivaan elinvoimakeskukseen tulee päivittää asetukseen sekä jatkaa asetuksen voimassaoloaika. Jos EVK:lla olisi valtakunnallinen toimivalta, tarvitaan EVK-asetuksen muutos myös. TEM:n säädöshankkeesta voi johtua tarkistamistarpeita** (HE laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten

soveltamisesta, laiksi valtionavustuslain 21 §:n muuttamisesta, laiksi kuntalain muuttamisesta ja laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta, <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM065:00/2023>).

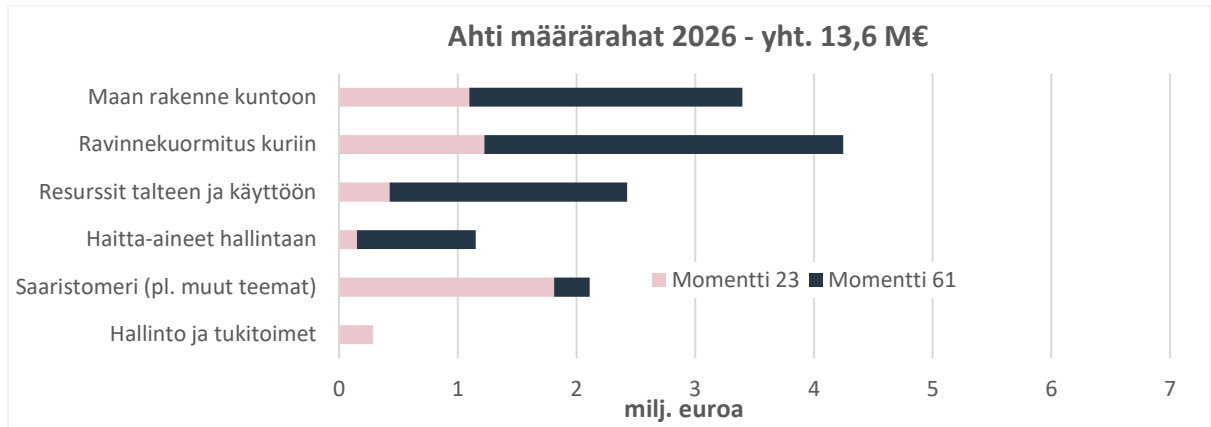
- Valtioneuvoston asetus vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015, ns. vesistökuunnostusasetus, MMM vastuulla). **Ei muutostarpeita YM:n taholta vuonna 2026. Tässä MMM:n asetuksessa on 2 a §:ssä Yleinen RPA ja TEM:n säädöshankkeesta voi johtua muutostarpeita 2 b §:ään. Eli joko MMM:n pitäisi valmistella muutokset tai sitten YM:n avustuksella, koska muutostarpeet aiheutuvat YM:n vaatimista EU:n valtiontukeen sovellettavista uusista pykälistä.**
- Valtioneuvoston asetus maatalousmaan kipsikäsittelyyn vuosina 2020–2025 myönnettävästä tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (722/2024); vuonna 2024 asetuksen voimassaoloa pidennettiin vuoden 2030 loppuun ja kipsimääritelmää päivitettiin muutuneen lainsäädännön vuoksi. Muutos tuli voimaan 1.1.2025. **Ei muutostarpeita vuonna 2026.**
- Valtioneuvoston asetus pohjaveden suojeluun ja kunnostamiseen myönnettävästä valtionavustuksesta (881/2025) on annettu vuonna 2025. Asetus tulee voimaan 1.1.2026. **TEM:n säädöshankkeesta voi johtua tarkistamistarpeita** *(HE laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta, laiksi valtionavustuslain 21 §:n muuttamisesta, laiksi kuntalain muuttamisesta ja laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta, <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM065:00/2023>).*
- Tulosperusteisen tuen asetus on parhaillaan laintarkastuksessa (12/2025). Sen tavoitteena on vähentää maatalouden fosforikuormitusta vesistöihin tulosperusteisella mallilla. Tuki soveltuu pelloille, joissa on viljavuusluokka 6–7 (korkea fosfori). Asetuksen kesto 2026–2036. Tuki perustuu todennettuun fosforiluvun alenemiseen pellon pintakerroksessa ja lisäksi on kertaluonteinen avustus osallistumisesta. Tukiviranomainen on Lounais-Suomen EVK.
- **TEM:n säädöshankkeesta voi johtua tarkistamistarpeita** *(HE laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta, laiksi valtionavustuslain 21 §:n muuttamisesta, laiksi kuntalain muuttamisesta ja laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta, <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM065:00/2023>).*
- Lisäksi vuonna 2026 jatketaan lainsäädännön muutostarpeiden selvittämistä ja mahdollisuuksien mukaan aloitetaan muutosten tekeminen, jotta maanparannusaineiden käytön tukemista voitaisiin ulottaa avustuksina rakennekalkkiin ja kuituun.

2.3 Määrärahat ja talouden seuranta

Ahti-ohjelmalle ja Saaristomeren suojeluun on vuoden 2026 talousarviossa varattu 8 miljoonaa euroa. Lisäksi ohjelman toteutukseen on käytettävissä noin 2 miljoonaa euroa vesien ja meren hoidon ja ravinteiden kierrätyksen edistämisen määrärahaa sekä noin 3 miljoonaa euroa vuosilta 2024 ja 2025 siirtynyttä määrärahaa.

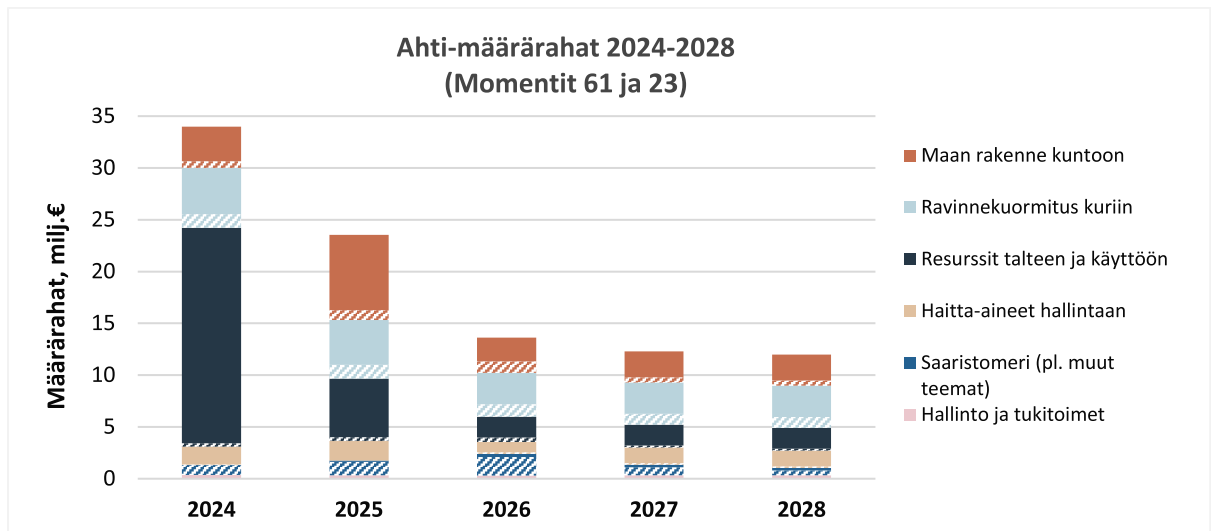
Määrärahat ovat ympäristöministeriön menomomenteilla 35.10.23 Eräät ympäristömenot ja 35.10.61 Vesien ja ympäristönhoidon edistäminen. Määrärahojen käyttöä seurataan vuoden aikana säännöllisesti.

Määrärahojen käytön alustava jako eri teemoihin ja Saaristomerityöhön **vuodelle 2026** vuosien 2024–2026 sitomattomien määrärahojen ja eräiden muiden (mm. seurantaan tarkoitettujen) määrärahojen osalta on esitetty kuvassa 1. Yhteensä Ahti-ohjelman toimeenpanon kustannukset vuonna 2026 ovat noin 13,6 miljoonaa euroa.

Kuva 1. Ahti-ohjelman määrärahat vuonna 2026.

Ahti-ohjelman tulevien vuosien alustava määrärahasuunnitelma vuoteen 2028 saakka on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Ahti-ohjelman määrärahasuunnitelma vuosille 2024–2028. Raidoitettut alueet ovat momentin 35.10.23 määrärahoja ja kiinteät momentin 35.10.61 määrärahoja.

2.4 Toteutumisen, vaikutusten ja vaikuttavuuden seuranta

Ohjelman toteutumisen seuranta ja ohjelmasta toteutettujen hankkeiden tuloksellisuutta tarkastellaan suhteessa ohjelman tavoitteisiin, mukaan lukien vaikutukset ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormituksen vähenemiseen, meriympäristön ja vesien hyvän tilan saavuttamiseen, ravinteiden kierrätykseen, ravinneomavaraisuuteen, huoltovarmuuteen, luonnon monimuotoisuuteen sekä ilmastonmuutoksen hillintään.

Ohjelman toteutumisen seuranta koskevat yleiset ja teemakohtaiset seurantamittarit valmistuivat vuonna 2024 ja niitä hyödynnetään ohjelman toimeenpanon edistymisen seurannassa, raportoinnissa, sidosryhmäyhteistyössä ja ohjelman jatkosuunnittelussa. Mittareita on kohdistettu sekä toimenpiteiden toteutumisen että niiden vaikuttavuuden seurantaan. Seurantamittareita hyödyntäen valmistellaan alkukevääseen 2026 mennessä Ahti-ohjelman vuotta 2025 koskeva vuosiraportti.

Lakisääteistä vaikuttavuuden arviointia tehdään säännöllisesti myös valtionavustuslain nojalla (688/2001, 36 §). Vuoden 2026 alussa valmistuu syksyllä 2025 käynnistynyt Vesiensuojelun tehostamisohjelman loppuarviointi.

Saaristomeri-ohjelmassa toteutettujen vesiensuojelutoimien vaikutuksia alapuolisten vesialueiden tilaan ja ravinnekuormitukseen on seurattu KIPSI-hankkeen toimesta alueellista vesien tilan seurantaverkostoa ja aiempien tutkimushankkeiden (mm. Savijoen kipsikäsittely-tutkimukset) seurantaohjelmia hyödyntäen. Vuonna 2025 Saaristomeren kuormitusseurantaa tehostettiin toteuttamalla Syken koordinoima MONARCH-hanke. Hankkeessa maanparannustoimien kannalta edustavimpien seurantapaikkojen havaintotiheyttä lisättiin näytteenottoa tihentäen ja uusia veden laadun automaattimittareita käyttöön ottaen. Tavoitteena on tihentää ravinnepitoisuushavaintoja siinä määrin, että pienetkin muutokset ja trendit pelloilta vesistöön kohdistuvassa ravinnekuormassa voidaan havaita. Saaristomeren tehostettua kuormitusseurantaa on tarkoitus jatkaa vuoden 2030 loppuun.

Vuoden 2026 aikana arvioidaan ja kehitetään Ahdin toteutumisen, vaikutusten ja vaikuttavuuden seurantaa hyödyntäen Ahdin vuoden 2025 vuosiraporttia, Vesiensuojelun tehostamisohjelman loppuraporttia ja muita asianmukaisia materiaaleja. Viestintää arvioidaan ja kehitetään osana vuoden 2026 Ahdin kehittämistyötä.

2.5 Lakisääteinen raportointi

Resurssit talteen ja käyttöön sekä haitta-aineet hallintaan -teemojen osalta tukiviranomaisen tulee ilmoittaa myöntämänsä ja maksamansa EU-valtiontuet yritystukien ilmoituspalveluun (<https://yritystukienilmoitus.ahtp.fi/>). Kaikki edellisen vuoden maksatukset tulee raportoida tammikuun loppuun mennessä ja myönnettyt tuet 14 vrk kuluessa päätöksestä. EU-valtiontuet raportoidaan myös komission SARI2-järjestelmään; tuet 14 vrk kuluessa ja edellisen vuoden maksatukset keväisin. Ympäristöministeriö vastaa komission SARI2-raportoinnista sekä Resurssit talteen ja käyttöön että Haitta-aineet hallintaan -teemojen osalta.

2.6 Ohjelman viestintä

Viestinnällä halutaan välittää tietoa ohjelman keskeisistä toimista vesien ja Itämeren tilan hyväksi sekä toimien tuloksista ja vaikuttavuudesta. Lisäksi viestinnällä motivoidaan sidosryhmiä ja tarjotaan niille tietoa ja tukea vesiensuojelutyötä varten. Viestinnällä myös tuetaan ohjelman tunnettuutta sekä vuorovaikutusta ohjelman keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa, mikä edistää ohjelman toteuttamista.

Erityinen kehittämiskohde on Ahti-ohjelman tunnettuuden lisääminen sidosryhmien parissa. Vuonna 2026 hyödynnetään erityisesti LinkedIniä ja Instagramia viestinnässä.

Viestintää toteutetaan erillisen viestintäsuunnitelman mukaisesti huomioiden viestinnän valtioneuvoston kansliaan keskittämisen aiheuttamat vaikutukset. Pääpaino on hallitusohjelman mukaisesti Saaristomeri-ohjelmaan liittyvissä toiminnaissa.

2.7 Koulutukset ja tapahtumat

Vuonna 2026 järjestetään ympäristöhallinnossa muun muassa seuraavia koulutuksia ja työpajoja sekä sidosryhmätilaisuuksia Ahti-kokonaisuuteen liittyen. Lisäksi eri teemoihin liittyen järjestetään tilaisuuksia tai osallistutaan tilaisuuksiin, joissa teemojen työtä on mahdollista edistää.

- Neuvojien koulutus maanparannusaineista, tammikuu 2026 (LOUEVK)
- Ravinteiden kierrätyksen vaikuttavuuskiihdyttämön loppuwebinaari, 5.2.2026 (Motiva ja Ympäristötiedon foorumi)
- Saaristomeri-seurantaryhmän kokous 9.2.2026
- Ahti-työryhmän kokous 10.2.2026
- Ympäristökasvatushankkeiden tuloswebinaari: teemana vesi, 6.2.2026
- Pohjavesineuvottelupäivä, kevät 2026
- Vesilaitosyhdistyksen (VVY) valtakunnalliset vesihuoltopäivät, Lahti, 20.-21.5.2026

- Valtakunnallisen vesistökunnostusverkoston vuosiseminaari ja Maatalouden vesiensuojelun ja ympäristönsuojelun neuvottelupäivät; (mahd. back to back) viikolla 23 tai 24
- Vaikuta vesiin päivät, elo-syyskuu
- SBB:n Biotalouspäivät, syksy 2026
- Ahti-ohjelman sidosryhmäseminaari (Teams), syksyllä 2026
- Asiantuntijatyöpaja maan kasvukunto, maan rakenne – loka-marraskuu 2026
- AIN3-loppuseminaari loppuvuosi 2026

3 Teemojen toteuttaminen

3.1 Ravinnekuormitus kuriin

Vuonna 2026 edistetään edelleen valuma-aluesuunnittelua ja vesienhallintaa MMM:n ja YM:n vuonna 2024 hyväksymän [valuma-aluesuunnittelun tiekartan](#) mukaisesti. Työtä tukee ja osittain ohjaa lokakuussa 2025 toimintansa aloittanut valuma-aluekarttatyön MMM/YM ohjausryhmä, joka vuonna 2026 syventyy tarkemmin tiekartan toimenpiteiden jalkauttamiseen, tarkemman työnjaon määrittelyyn ja sidosryhmäyhteistyön organisointiin.

Ahti-ohjelmatyössä keskeinen väline edistää tiekartan toimeenpanoa ovat Ahti-ohjelman rahalla käynnistettävät valtionavustushankkeet ja niiden suunnittelu tulevaisuuden elinvoimakeskuksissa siten, että hanketoiminta tukee entistä tehokkaammin vesistöjen ulkoista kuormitusta vähentävien toimien valuma-alue- ja aluetietokarttatyön suunnittelua ja toteutusta. Vaihtoehtoisia toteutustapoja, kuten laajemmille valuma-aluehankkeille erikseen kohdennettua tukea ja/tai valuma-alue-suunnitelmien tekemiseen korvamerkittyä avustusta tutkitaan ja valmistellaan tarpeen mukaan. Tavoitteena on uudistaa vesien- ja merenhoidon valtionavustushankkeiden rahoitusta niin että ne tukevat paremmin vesistöjen kuormituksen vähentymistä ja vesien tilatavoitteiden saavuttamista ja ovat yhteensovitettavissa ilmasto- ja ennallistamistavoitteiden kanssa. Näiden tavoitteiden edistäminen entistä isommilla alueilla vaatii resursseja verkostomuotoiseen sidosryhmäyhteistyöhön sekä kansallisten asiantuntijoiden ja tutkimuskentän väliseen yhteistyöhön. Vuonna 2026 on tarpeen myös luoda YM:n, Syken ja elinvoimakeskusten vesienhoidon ja avustushankkeiden hallinnan ja tiedonvaihdon tueksi virallinen yhteistyöryhmä.

Valtakunnallinen vesistökunnostusverkosto vastaa omalta osaltaan tiekartan toteutuksen tuesta vastaamalla tulevien elinvoimakeskusten vesienhoidon asiantuntijoiden tietotarpeisiin ja ylläpitämällä hanketoiminnan kansallista tilannekuvaa. Verkosto myös jatkaa ja kehittää viestintää kunnostus- ja vesienhallintahankkeista kentän toimijoille omissa tapahtumissaan ja kanavissaan. Valtakunnallinen verkosto osallistuu myös Sykessä tapahtuvan vesienhoidon toimenpiteiden ja hankkeiden tiedonhallintatyön yhteiskehittämiseen ja yhteensovittaa siihen ohjelman tarpeita.

Kansalliset vesienhallinnan asiantuntijat jatkavat työtään Lounais-Suomen ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksissa. Heidän työpanostaan ja vuonna 2025 valmistuneen vesienhallinnan hankkeiden ja pilottihankkeiden tulosten synteisiä hyödynnetään vesienhoidon avustushankkeiden toteuttamiskelpoisuuden arvioinnissa, käynnissä olevien hankkeiden ohjaustyössä sekä hankkeiden tulosten ja vaikuttavuuden viestinnässä ja sidosryhmäyhteistyön kehittämisessä.

Kunnostusalan menetelmäkehitystä ja osaamisen kehittämistä jatketaan vesialan osaamishankkeen ja Syken T&K hankkeiden puitteissa. Osaamishanke on suunniteltu vuonna 2025 tehdyn tarvekyselyn pohjalta vuonna 2026 käynnistettäväksi ns. vedenlaatu-peruskurssin. Moduulin tavoitteena on avata osallistujille vesien ja meren tilaan vaikuttavia tekijöitä, vesienhoidon suunnittelu- ja edistämisprosesseja, sekä vesitiedon tuotantomenetelmiä. Lisäksi Syke on hakenut ulkopuolista rahoitusta laajaa Uudellemaalle kohdistuvaa valuma-alueiden ennallistamisen T&K

hanketta varten, joka toteutuessaan tuottaisi sekä luonnontieteellistä että yhteiskuntatieteellistä tietoa toimenpiteiden vaikutuksista ja maanomistajien kokemuksista ja sitouttamisesta vesienhoitotyöhön. Ympäristöministeriö on varautunut tukemaan hankkeen omarahoitusta.

Resurssitarpeet teemalle:

Yhteensä n. 4,2 M €

3.2 Resurssit talteen ja käyttöön

Vuonna 2026 jatketaan vuosina 2023–2025 käynnistettyjen hankkeiden valvontaa ja talouden seurantaa. Hankkeiden valvonnassa otetaan käyttöön uusia vaikuttavuuden mittaamisen keinoja ja pyritään saavuttamaan hankkeiden mahdollisimman suuri vaikuttavuus sekä viestinnän keinoin varmistamaan tulosten näkyvyys ja tunnistaminen yhteiskunnassa. Lisäksi toteutetaan kohdennettuja selvityksiä, jotka tukevat teeman tavoitteiden edistämistä.

Vuonna 2026 on tarkoitus toteuttaa myös uusi ravinteiden kierrätyksen hankkeiden avustushaku. Teemassa on jatkossakin tavoitteena käynnistää hankkeita, joilla lisätään tai edistetään laadukkaiden kierrätysravinteiden tuotantoa, ravinteiden kierrätystä tai talteenottoa tai vahvistetaan kierrätysravinnemarkkinaa, lisätään kierrätysravinteiden hyväksyttävyyttä tai luodaan ravinteiden kierrätystä edistävää yhteistyötä. Tavoitteena on kierrätysravinteiden käyttöä lisäämällä vähentää vesistöjen ravinnekuormitusta etenkin Saaristomeren alueella.

Vuonna 2025 on käynnistetty selvitystyö ravinteiden kierrätyksen hankkeiden jatkosta aluehallintouudistuksen myötä. Tavoitteena on siirtää hankeavustusten myöntäminen ja hallinnointi yhdelle elinvoimakeskukselle, joka hallinnoisi avustuksia koko maan osalta. Tällöin ympäristöministeriö ohjaisi rahoituksen hallinnointia ja myöntäisi määrärahat elinvoimakeskukselle, joka toimisi jatkossa valtionapuviranomaisena. Valtionapuviranomaisuuden siirtäminen EVK:hon edellyttää muutoksia ns. Raki-asetukseen. Mikäli avustushaku siirretään EVK:hon, hakua ei voida käynnistää vielä alkuvuonna, koska asetusmuutokselle ja uuden viraston käynnistykseen tulee varata aikaa.

Ravinteiden kierrätyksen avustusten osalta on selvitetty myös avustusten muuttamista myöntöpäätösperusteisiksi, jolloin niitä voitaisiin käyttää pidempikestoisissa hankkeissa. Nykyisin avustukset ovat maksatuspäätösperusteisia, jolloin kustannusten on täytynyt syntyä ennen maksatuspäätöstä, ja niitä on voitu käyttää enintään kolmen vuoden mittaisiin hankkeisiin. Selvitystä jatketaan vuonna 2026.

Käynnissä olevien hankkeiden hallinto ja valvonta toteutetaan ympäristöministeriön virkatyönä ja lisäksi hankkeiden valvontaan on hankittu valvojakonsulttipalvelua kaudelle 2025–2026. Mikäli uusien hankkeiden avustukset siirtyvät vuonna 2026 elinvoimakeskukseen, ympäristöministeriö vastaa kuitenkin jo käynnissä olevien hankkeiden hallinnosta ja valvonnasta vuoden 2027 loppuun asti.

Vuonna 2025 käynnistynyt Motivan toteuttama ravinteiden kierrätyksen hankkeiden vaikuttavuuskiihdyttämö jatkuu alkuvuoteen 2026. Vaikuttavuuskiihdyttämössä on mukana 9 erikseen valittua hanketta ja sen tavoitteena on edistää hankkeissa syntyneiden tuotosten skaalautumista ja juurtumista käytännön tasolle. Samalla pohjustetaan avustustoiminnan kokoluokan muutosta ja vaikuttavimpia toimintatapoja ympäristöministeriön avustustoiminnassa. Hankkeen tuloksista viestitään Motivan järjestämässä loppuwebinaarissa helmikuussa 2026 sekä tiedotteilla ja sosiaalisessa mediassa. Mahdollista jatkoa vaikuttavuuskiihdyttämölle pohditaan yhdessä muiden Ahti-teemojen kanssa.

Vuonna 2025 käynnistettiin VN Tutkiva -hankkeena yhdessä MMM:n kanssa selvitys ravinnekierrätysmarkkinan pullonkaulojen ratkaisemisesta ja alkutuotannon huoltovarmuuden tukemisesta ravinnekierrätyksen ohjauskeinoja kehittämällä. Ns. OHRAKE-hankkeessa tarkastellaan sääntely-

keinoja ja erilaisia taloudellisen ohjauksen välineitä (esim. verotus, käyttöosuusvelvoite, lainsäädännön muutokset, CAP-ohjelmaan vaikuttaminen). Selvityksen budjetti on arviolta 100 000 euroa ja toteutusaika kesäkuun 2026 loppuun mennessä.

Teemasta rahoitettiin vuonna 2025 Syken T&K-hankkeina lannoitevalmisteiden EEJ-menettelyä pohjustava selvitys LAVA-EEJ, lietedirektiivin mahdolliseen päivitykseen valmistautumiseen tähtäävä LIESU-hanke sekä selvitys biojättepohjaisten lannoitevalmisteiden muoviongelman ratkaisujen löytämiseksi (BILATES), joissa tunnistettuja jatkoselvitystarpeita pyritään toteuttamaan vuonna 2026.

Vuonna 2026 jatketaan yhteistyötä MMM:n kanssa. Alkuvuodesta käynnistetään ravinteiden kierrätyksen ja lannoiteomavaraisuuden tiekarttatyön suunnittelu MMM:n johdolla (vuoden 2025 puoliväliriihen kirjaus). Lisäksi MMM:n kanssa pidetään kuukausittaisia ravinteiden kierrätyksen teemakokouksia, joissa käsitellään ajankohtaisia teemaan liittyviä asioita.

Saaristomeren pienten puhdistamoiden kehittämistoimenpiteiden tunnistus laadittiin vuonna 2025 Sweco Finland Oy:n toimesta. Alkuvuodesta 2026 selvitetään mahdollisuudet tukea tunnistettuja puhdistamoiden vapaaehtoisia kehittämistoimenpiteitä ja kehitetään tukemisen toimintamalli yhteistyössä EVK:en kanssa.

Vuoden 2026 aikana suunnitellaan avustushakujen kehittämistä VN Tutkiva -hankkeen suosittelun ja johtopäätösten mukaisesti vuosina 2026–2028 kohdennetusti tehokkaimmiksi tunnistettuihin toimiin. Avustuksia voitaisiin kohdentaa esimerkiksi kierrätysravinnemarkkinan ohjauskeinojen pilotointiin tai korkealaatuisten ravinnekierrätystuotteiden TKI- ja kehitysinvestointihankkeisiin.

Resurssitarpeet teemalle:

Yhteensä n. 2,4 M€

3.3 Maan rakenne kuntoon

Peltojen kipsikäsittelyitä Saaristomeren valuma-alueella, Suomenlahden rannikkoalueilla ja Kokemäenjoen valuma-alueella jatketaan vuonna 2026. Kipsikäsittelyllä voidaan vähentää merkittävästi kiintoaineksen ja ravinteiden, ennen kaikkea fosforin huuhtoutumista pelloilta vesistöön. Saaristomeren valuma-alueella (alkuperäinen kipsihanke) realistinen levitystavoite vuonna 2026 on 5000 ha, jonka hehtaarikustannuksiksi on arvioitu 361 €/ha. Kipsin levitysten käytännön toteutusta hallinnoi Lounais-Suomen elinvoimakeskus.

Maanparannusaineiden yhteiskäytön mahdollisuudet – kiertotaloutta ja maanhoitoa ([AIN3](#)) hanketta toteutetaan Luken, Syken ja Helsingin yliopiston yhteistyöllä. Hankkeen alkuperäistä aikataulua 2023–2025 muutettiin jatkamaan vuoden 2026 loppuun. Hankkeessa pilotoidaan kolmen maanparannusaineen (kipsi, rakennekalkki, ravinnekuitu) rinnakkaiskäyttöä Savijoen valuma-alueella Varsinais-Suomessa. Hankkeessa saadaan uutta tietoa maanparannusaineiden toimintamekanismeista sekä niiden vesiensuojeluvaiikutuksista sekä useamman maanparannusaineen yhteislevityksen käytännön toteutusmahdollisuuksista. Vuoden 2026 alkupuolella pystytään vielä seuraamaan maanparannusaineiden levityksen vaikutuksia Savijoen vedenlaatuun sekä maahan ja satoon.

AIN3-hankkeen tuloksista tiedotetaan mm. järjestämällä päätösseminaari vuoden 2026 lopussa. Hankkeelle on myönnetty määrärahaa 550 682 € huhtikuussa 2023 ja 950 000 € heinäkuussa 2024 (VN/14323/2023).

Hallitusohjelmaan on Maan rakenne kuntoon -teeman osalta kirjattu: "*Hallitus monipuolistaa maanparannusaineiden hyödyntämistä, kuten kipsi-, kuitu- ja rakennekalkkikäsittelyitä niin, että viljelijöillä on vaihtoehtoja valita itselleen parhaiten sopivia ratkaisuja.*" AIN3-hankkeen vuonna

2025 tuottamien politiikkasuositusten ja ympäristöministeriön alkuvuodesta 2026 tehtävän päätöksen mukaan aloitetaan mahdollinen muiden maanparannusaineiden tuen valmistelu- ja lain-säädäntöprosessi.

Viimeaikaisissa hankkeissa on esiin tullut tarve vahvistaa neuvojen maanparannusaineisiin liittyvää osaamista. Lounais-Suomen EVK:n Kipsi-toimisto järjestää talvella 2026 webinaarin, jossa esitellään uusinta tutkimustietoa kipsistä ja sen vesistövaikutuksista.

Vuoden 2026 loppupuolella järjestetään asiantuntijatyöpaja Maan rakenne kuntoon -teemasta sekä seurataan ja vaikutetaan siihen, miten maaperän hoito on mukana CAP-uudistuksen valmisteluissa. Maaperädirektiivin etenemistä seurataan.

Resurssitarpeet teemalle:

Yhteensä noin 3,4 M€

3.4 Haitta-aineet hallintaan

Vuonna 2026 Haitta-aineet hallintaan -teeman tavoitteita edistetään kaupunkivesiteemaisten avustushankkeiden sekä Hylky-hankkeen avulla. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta käynnistää erillishanke aurattujen, kerättyjen ja kokoon kasattujen lumien sulamisvesien käsittelyn selvittämiseksi. Avustushakuja hallinnoi Itä-Suomen elinvoimakeskus (aiemmin Etelä-Savon ELY-keskus) ja Hylky-hankkeesta vastaa Suomen ympäristökeskus.

Vuonna 2026 toteutetaan avustushaku kaupunkivesiin ja haitallisten aineiden vähentämiseen liittyen. Haun suunnittelu on käynnistetty loppuvuodesta 2025 yhdessä EVK:n kanssa. Tulevan avustushaun viestintä pitää aloittaa hyvissä ajoin, jotta varmistetaan hakijoille riittävä valmistautumisaika hakuun.

Teemojen osalta on mietitty alustavasti etenkin yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallista täytäntöönpanoa tukevia aiheita:

- Mikroepäpuhtauksien riskinarviointien pilotointi ennen komission yhdyskuntajätevesidirektiivin nojalla annettavia täytäntöönpanosäädöksiä; millaisilla menetelmillä Suomessa kannattaisi tehdä?
- Yhdyskuntajätevesien hallintasuunnitelmien hankkeissa nousseet jatkoselvitystarpeet; mm. riskienarviointiin on toivottu ohjeistusta tai minimitasoa
- Hulevesien laadusta aiheutuvien ympäristöriskien merkittävyys ja vaikutukset vrt. muihin päästöihin
- Jätevesien mikroepäpuhtaudet yleensä?

Tulevien hakuteemojen muotoilussa tulee huomioida valtiontuen kannustava vaikutus eli avustuksen tulee mahdollistaa avustettavan toiminnan käynnistyminen (hanke ei käynnistyisi välttämättä ilman tukea) ja/tai sen nopeampi toteuttaminen. Myöskään lakisääteisten velvoitteiden tukeminen ei ole mahdollista valtionavustuslain ja hyvän tuen edellytysten näkökulmasta.

Vuonna 2026 teemassa jatketaan lisäksi Syken hanketta Hylkyjen saneeraus viimeistelemällä tarvittavat panssarilaiva Ilmarisen saneeraukseen tarvittavat hankinnat, toteuttamalla tarvittavat harjoitukset sekä käynnistämällä itse tyhjennysoperaatio viranomaistyönä Syken, Merivoimien ja Rajavartiolaitoksen toimesta.

Resurssitarpeet teemalle:

Yhteensä noin 2,45 M€

3.5 Saaristomeri

Saaristomeri-ohjelma jatkuu vuonna 2026. Sen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti saada ravinnekuormitus vähenemään, tehdä Saaristomeren valuma-alueesta ravinteiden kierrätyksen esimerkkialue ja viime kädessä saada Saaristomeren valuma-alueen maatalouden kuormitus pois HELCOM:n pahimpien kuormittajien hot spot -listalta viimeistään vuonna 2027.

Vuoden 2026 työ perustuu Saaristomeri-ohjelman [työsuunnitelmaan](#) vuosille 2026–2027. Se käsittelee Saaristomeren tilan parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet, niiden aikataulun ja vastuun eri toimijoille. Työsuunnitelma huomioi myös vuonna 2022 laaditun Saaristomeri-ohjelman maatalouden vesiensuojelun [tiekartan](#).

Ahti-ohjelman muiden teemojen alla toteutetaan Saaristomerelle tärkeitä toimia. Ravinnekuormitus kuriin -teeman valuma-aluesuunnittelun, maa- ja metsätalouden sekä kaupunkiympäristöjen vesienhallinnan sekä vesistökunnostusten toimet edistävät Saaristomeri-ohjelman tavoitteita. Maan rakenne kuntoon -teeman toimet, kuten kipsin peltolevitys, muiden maanparannusaineiden käytön edistäminen ja viljelysmaan kunnosta huolehtiminen pitkällä aikavälillä, ovat keskeisiä toimia maatalouden kuormituksen hillitsemiselle. Resurssit talteen ja käyttöön -teemassa toteutetaan täsmätoimia ravinteikkaiden biomassojen ravinteiden kierrätykseen ja hallintaan liittyen, mikä osaltaan edistää ravinteiden pidättämistä maalla ja osa hankkeista tehdään Saaristomeren valuma-alueella.

Saaristomeren tavoitteiden toteutumisen kannalta MMM:n rahoittamat CAP-suunnitelman ympäristötoimenpiteet ovat kriittisessä asemassa. MMM rahoittaa myös ravinnekiertotuen ja ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman toimenpiteitä.

Tulosperusteisen rahoituksen pilotti käynnistyy vuoden 2026 alussa. Haku aukeaa tammikuun alussa ja viljelijät valitaan maaliskuun loppuun mennessä. Alkunäytteet, joilla fosforin alkutaso määritellään, haetaan heti viljelijöiden valinnan jälkeen. Vuoden aikana alkaa myös Luken vetämä tutkimushanke, jonka tavoitteena on analysoida seikkaperäisesti tulosperusteisuuden toimivuutta tukipolitiikassa.

Vapaaehtoista ravinnetietovarantoa edistetään tulosperusteiseen pilottiin toimitetulla datalla. Viljelijät voivat vapaaehtoisesti luovuttaa viljavuusanalyysinsä tietovarannon kehittämiseen. Lisäksi dataa kerätään myös muiden hankkeiden yhteydessä. Tarkoitus on kehittää datapankkia ja siihen liittyvää paikkatietoaineistoa.

Saaristomeren hot spotin tilannearvion mukaan Saaristomeren valuma-alueen maatalouden vesiensuojelussa on edistytty ja HELCOM:n asettamista hot spotin poistokriteereistä 17/23 täyttyy. Täyttymättömät kriteerit kohdistuvat pääasiassa tuotantoeläintalouteen ja lantaan. Lisäksi typpi-kuormituksessa ei ole saatu aikaan laskevaa suuntausta aikavälillä 1995–2024. Toimenpiteitä, joita vielä tarvitaan kriteerien saavuttamiseksi, pohditaan YM:n ja MMM:n kesken yhdessä muiden organisaatioiden, kuten Syken, Luken ja LOUEVK:n kanssa.

Tavoiteaikataulu hot spotin poistamiselle on vähintäänkin haasteellinen. Jotta vuodelle 2027 aiotussa poistoaikataulussa pysyttäisiin ilman aikataulupoikkeuksia, poistohakemus olisi pitänyt jättää viimeistään syksyn 2025 Source to Sea -kokoukselle. Hot spot -arviointia on sovittu päivitetävän vuosittain tilannetiedon päivittämiseksi. Tätä työtä tehdään YM:n johdolla yhdessä muiden kirjoittajaorganisaatioiden MMM:n, Syken, Luken ja LOUEVK:n kanssa.

Saaristomeri-ohjelman toteutumista seurataan vuonna 2025 Ahti-ohjelman seurantakehikon mukaisesti LOUEVK:n ja Syken tukemana. Syke toteuttaa vuonna 2026 MONARCH-seurannan täydentämis- ja parantamishanketta yhteistyössä LOUEVK:n kanssa ja SYKERÖ Saaristomeri-asiantuntemuksen palveluhanketta. SYKERÖ-hankkeessa tuotetaan mm. ravinnekuormituksen seurantatiedon koosteet. YM:n rahoittaman vesien- ja merenhoidon koordinaatiohankkeen kautta

parannetaan mallinnustyökaluja (mm. VEMALAn maatalouden taustatietojen päivitys, ICEC-REAM-malliosion parannukset).

Saaristomeri-ohjelman toteutusta johtavat ympäristöministeriö yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Ohjelman toteutuksesta vastaa Lounais-Suomen EVK sekä pilottialueiden koordinaatiosta niiden vastuutahot Kemiönsaaren kunta, Aurajokisäätiö ja Paimionjokiyhdistys. Alueellinen yhteistyöryhmä jatkaa vuonna 2025 alueellisen yhteistyön ja sidosryhmien osallistamisen järjestämistä ja valtakunnallinen Saaristomeri-seurantaryhmä jatkaa työtänsä Kalervo Väänäsen johdolla. Ahti-ohjelmatyöryhmä käsittelee Saaristomereen liittyviä kysymyksiä ministeriöiden (YM, MMM ja TEM) välillä.

Resurssitarpeet Saaristomeri-työlle on listattu alla. Lisäksi rahoitusta kanavoidaan Saaristomeri-ohjelman toimiin esim. kipsin peltolevitykseen, valuma-alue- ja vesistökunnostuksiin ja ravinteiden kierrätyksen hankkeisiin muiden Ahti-ohjelman teemojen kautta.

Yhteensä noin 1,86 M€

Liite 1. Tarkennettu työsuunnitelma vuodelle 2026

	Vuoden 2026 tehtävät	Tavoiteaika	Vastuuhenkilö	Muut henkilöt/ muu resurssi	Tunnusmerkit
Yleiset					
Ohjelmadokumenttien päivitykset	Ahti-ohjelman vuosiraportti 2025 valmis	4/2026	Laamanen	Ydinryhmä	Vuosiraporttirunko valmisteltu, vuosiraportti tehty aikataulussa
Ohjelman suunnittelun ja toteutuksen tukeminen	Ohjelman käsittely ministeriöiden välisessä työryhmässä 2–3 kertaa vuodessa	2/, 6/ ja 9/2026	Keto, Laamanen ja Vilpanen	Ydinryhmä	Ennakoiva kokouskalenteri, työryhmän muistiot
Ohjelman toteutuksen tukeminen	Ohjelmatyöryhmän työskentely säännöllisin kokouksin noin kuukauden välein	1-12/2026	Laamanen	Ydinryhmä ja ohjelmatyöryhmä	Tilannekatsaukset ja muistiot Teamsissä
Ohjelman sisäinen arviointi ja kehittäminen	Ahdin toiminnan arviointi 2024-2025 ja kehittämisehdotukset huomioiden aluehallintouudistus, luodaan kehittämissuunnitelma	1-6/2026	Laamanen	Ydinryhmä	Kehittämissuunnitelma käsitelty Ahti-työryhmässä
Ohjelman toteutuksen tukeminen	Ydinryhmän työskentely noin kahden viikon välein	1-12/2026	Laamanen	Ydinryhmä	Tilannekuvaa ohjelman edistymisestä ylläpidetty, muistiot Teamsissä
Ohjelman toteutuksen ja suunnittelun tukeminen	Vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmaryhmän kokoukset 4 kertaa vuodessa	1-12/2026	Laamanen	Ydinryhmä	Ohjelma saa palautetta ja sen toiminta linkittyy tiiviimmin vesien- ja merenhoidon suunnitteluun.
Ohjelmayhteistyö	Yhteistyö MMM:n johtaman Valuma-aluelähtöisen vesienhallinnan valtakunnallisen ohjausryhmän kanssa	1-12/2026	Laamanen, Jäänheimo	Ydinryhmä ja MMM	Yhteistyö ja tiedonvaihto ohjausryhmän kokouksissa ja vesienhallinnan tiekartan toimeenpanossa
Ohjelmayhteistyö	Yhteistyö HELMI-ohjelman kanssa: synergioiden ja yhteistyön tiivistäminen	1-12/2026	Liljaniemi, Jäänheimo, Laamanen	Ydinryhmä	Osallistuminen pienvesi- ja rantaluontotoeman suunnitteluun, linkitys Ravinnekuormitus kuriin -teeman toteutukseen, toimista viestiminen. Ohjelmataason yhteistyön tiivistäminen.
Ohjelmadokumenttien päivitykset	Työsuunnitelman päivittäminen vuodelle 2027	12/2025	Laamanen	Ydinryhmä	Työsuunnitelma päivitetty aikataulussa
Ravinnekuormitus kuriin					
	Avustushakemusten yhteenvetojen arviointi ja määrärahaesitykset	2-3/2026	Elinvoimakemukset	Jäänheimo, Laamanen, Hjerppe, Gustafsson	Toimivilla kriteereillä priorisoidut tavoitteita tukevat hankkeen toimivat määrärahojen alueellisesta jakoa ohjaavana periaatteena
	Määrärahapäätös elinvoimakemuksille ja pyyntö vuoden 2025 raportoinnista	4/2026	Rinne	Jäänheimo	Määrärahakirje aikataulussa, jotta EVK:t pääsevät tekemään toimia
	Ohjeistus seuraavan avustushaun avaamiseen elinvoimakemuksille	8/2026	Jäänheimo	Rinne, Hjerppe, Gustafsson, Laamanen, Ahonen,	Selkeä ohjeistus ja kriteeristö rahoituksesta EVK:lle; tiedottaminen

				vesienhallinnan asiantuntijat	
	Hankehaun toteutus	10-12/2026	Elinvoimakeskukset	Syke, YM (viestintä)	Selkeästi ohjeistettu haku avoimna, hakijoiden neuvonta
	Elinvoimakeskusten ja LVV:n tuki ja ohjaus	1-12/2026	Jäänheimo	Rinne, Werdi, Ahonen, Uusheimo (Syke), vesienhallinnan asiantuntija PO-PEVK/LOUEVK	Vastataan tuki- ja ohjauspyyntöihin nopeasti; järjestetään tarpeen mukaan lisäkeskustelutilaisuuksia/työpajoja ajankohtaisten teemojen ympärille; mahdollisesti viestintän koulutusta/sparrausta hankkeille. Perustetaan yhteinen työryhmä v. 2026
	Vesistökuunnostusverkoston toiminnan ohjaus ja yhteistyö osana vesien- ja merenhoidon koordinaatiota Sykessä	1-12/2026	Jäänheimo	Laamanen	Sidosryhmäyhteistyön ja tiedonvaihdon sekä EVK-asiantuntijatuen ylläpitäminen ja vahvistaminen, alueverkoston tuki ja tiedonvaihto, hankesalkun seuranta
	Vesialan osaamisen kehittämishankkeen ohjausryhmä	1-12/2026	Jäänheimo		Yleinen ohjaus ja vaikuttaminen, hallinnollinen, vuosien 2026 => sisällön suunnittelu
	AFTERPILOT vesienhallinnan pilottihankkeiden seurantahankkeen ohjausryhmä	1-12/2026	Jäänheimo		Hankkeen työnohjaus, tulosten hyödyntäminen hankesuunnittelussa mahd. mukaan
	KYMPPI kalataloushanke ohjausryhmä	1-12/2026	Jäänheimo	Ket? (kalatalous)	Hankkeen seuranta, tuloksista viestiminen ja soveltamismahdollisuuksien kartoitus
	Valuma-alue suunnittelun tiekartta; toteutussuunnitelman laatiminen ja toimeenpanon edistäminen YM hallinnonala/MMM (ml. EVK ilmastoyksikkö); ohjausryhmä	1-12/2026	MMM	Laamanen, Jäänheimo, vesienhallinnan kansalliset asiantuntijat	Tiekartta valmistunut 02/24; varmistetaan toimeenpanon käynnistäminen ja jalkauttaminen sidosryhmien toiminnan suunnitteluun ja hankerahoitukseen sekä alueverkostotoiminnan kehittämiseen
Resurssit talteen ja käyttöön					
	Käynnissä olevien ja käynnistyvien hankkeiden valvonta	1-12/2026	Vilpanen	Feasib Oy Jäänheimo, Haggelberg, Leinen (ISO)	Hankkeiden eteneminen työsuunnitelmien ja aikataulukojen mukaisesti
	Sopiminen avustushaun järjestämisestä Itä-Suomen EVK:ssa (esim. osana haitta-aineteeman hakua)	1-2/2026	Vilpanen	(Malila, Syke)	Avustushaku toteutettu
	Ravinteiden kierrätyksen ja lannoiteomavaraisuuden tiekarttatyöhön osallistuminen	1-12/2026	MMM Vilpanen	Leinen (ISO) (Malila, Syke)	Vaikuttaminen ravinteiden kierrätyksen tulleisiin avustuksiin; selvitetään mahdollisuus yhteiselle ohjelmalle MMM:n kanssa
	Saaristomeri – puhdistamoiden tehostaminen	3-6/2026	Vilpanen	Kangas	Suunnitelma jatkotoimista pienille puhdistamoille tehdyn selvityksen pohjalta
	Saaristomeri – puhdistamoiden tehostaminen	7-12/2026	Vilpanen	Kangas	Jatkotoimien käynnistäminen

	Viestintäsuunnitelma teemalle	2/2026	Ahonen	Vilpanen	Teeman viestintätoimet viety osaksi ohjelman viestintäsuunnitelmaa
	Viestinnän toteuttaminen	1–12/2026	Vilpanen	Ahonen	Tiedotteita/uutisia/näkökulmakirjoituksia julkaistu suunnitelman mukaisesti
	Tapahtumien järjestäminen	8–12/2026	Vilpanen		Osallistuminen ohjelman yhteisten sidosryhmätilaisuuksien järjestämiseen
	Osallistuminen tapahtumiin ja sidosryhmätilaisuuksiin	1–12/2026	Vilpanen	Kangas	Osallistuminen keskeisiin alan tilaisuuksiin, esitykset sopivissa tilaisuuksissa
	T&K-hanke ravinnekierrätyksen ohjauskeinoista ja vaikuttavuusperusteisista tuista 2025–2026 (OHRAKE) 100 000 €	1–6/2025	Vilpanen	Levinen (ISO)	Hanke toteutettu
	Muut selvitykset: Lava-EEJ, LIESU jatkot	1–12/2026	Vilpanen	Kangas, Levinen (ISO)	Hankkeet toteutettu
	Vuoden 2027 ja tulevien toimien suunnittelu	7–12/2026	Vilpanen		Suunnitelma avustusteemoista tai muista toimista laadittu
Maan rakenne kuntoon					
Kipsitoiminnan toteutus	Kipsi-hankkeen raportointi 2025	2/2026	Kolari, LOUEVK	Hagelberg	
	Kipsi hankkeen ohjausryhmä	1–12/2026	Laamanen Hagelberg	Kolari, LOUEVK	Kipsihankkeen ohjausryhmä jatkaa toimintaa
	Kipsihankkeen määrärahat LOUEVK:lle.	1-5/2026?	Rinne	Hagelberg	Raha-asiainneuvottelukunnan käsittely tarvittaessa ja määrärahan osoitus aikataulussa
	Kipsihaku viljelijöille	1–x/2026	Kolari, LOUEVK	MTK Varsinais-Suomi / Törmä?	Kipsihaku ja tukipäätökset toteutetaan aikataulussa ja pinta-alatavoite täyttyy
	Kipsin levitys pelloille	5-10/2026	Urakoitsijat	LOUEVK	Kipsin levitys toteutuu hakemusten mukaisesti
	Hankesuunnitelman toteutus	1–12/2026	Kolari, LOUEVK	Hankkeen ohjausryhmä	Toteutus hankesuunnitelman ja määrärahapäätösten mukaan
	LOUEVK:n tuki ja ohjaus	1–12/2026	Hagelberg	Laamanen Rinne, Werdi	Vastataan tuki- ja ohjauspyyntöihin nopeasti
	Raportointi	12/2026	Kolari, LOUEVK		Raportointi YM raportointimallin mukaisesti
AIN3 Rakennekalkki, kuitulietteet ja kipsi jatkotoimenpiteiden suunnittelu ja rahoitus	AIN3 T&K-hankkeen toisen osan toteutus ja hankkeen ohjaus, ohjausryhmätyöskentely	1–12/2026	Hagelberg	Laamanen Knaapi Rinne Uusi-Kämpä	Hankkeen toinen osa jatkuu 2026
Muiden maanparannusaineiden rahoituksen / tuen selvittäminen ja edistämisen	Tehdään toimintasuunnitelma rakennekalkin ja kuitujen tuen edistämiseksi (yhdessä tai erikseen)	1-12/2026	Hagelberg, Laamanen	Wardi	Toimintasuunnitelma valmis toteutettavaksi (jatkoaskeleet sen mukaan, mitä alkuvuodesta päätetään)

Asiantuntijatyöpaja maan kasvukunnosta	Järjestetään lähitapaamisena pyöreän pöydän keskustelu / työpaja tutkijoille ja muille maan kasvukunnon asiantuntijoille	9-11/2026	Hagelberg		Työpaja järjestetään loppuvuonna ja sen tulokset toimivat jatkotyön taustatietona
Jatkotoimien suunnittelu maan rakenne -teemassa	Asiantuntijatyöpajan pohjalta tehdään toimintasuunnitelma maan kasvukunto-temalle hallituskauden loppuajalle	10-12/2026	Hagelberg		Toimintasuunnitelma valmis vuodenvaihteessa
Haitta-aineet hallintaan					
Kaupunkivedet	Käynnissä olevien hankkeiden valvonta ja käynnistyvien hankkeiden valvonta	1-12/2026	ITÄEVK	Kangas Vilpanen	Hankkeiden eteneminen työsuunnitelmiansa ja aikataulujensa mukaisesti
	Ohjausryhmätyöskentely & ohjausryhmätyöskentelyn kehittäminen	1-12/2026	Kangas	Keto ITÄEVK	Priorisoidut hankkeet, päällekkäisen rahoituksen karsinta, oikea-aikainen viestintä
	Uuden haun käynnistäminen, hanketee- mojen viimeistely	3–5/2026	ITÄEVK	Kangas Vilpanen	Toteutetaan avustushaku
	Hankkeiden arviointi	6–9/2026	ITÄEVK	Kangas, Vilpanen Ohjausryhmä	Toimivilla kriteereillä priorisoidut tavoitteita tukevat hankkeet
	Määrärahapäätös hankkeiden rahoitukseen	9–10/2026	Rinne	Vilpanen Kangas	Määrärahakirje aikataulussa
	Aloitustapaaminen hyväksytyille hankkeille	11/2026	ITÄEVK	Kangas Vilpanen	Hankkeiden osallistuminen
	Uuden avustushaun suunnittelu	9–12/2026	Kangas	Vilpanen ITÄEVK Ohry	Suunnitellaan määrärahan käyttöä teeman tavoitteiden edistämiseksi
Hylyt	Hylyt-hankkeen hankesuunnitelman toteutus	1-12/2025	Kontto, Syke	Parviainen	Toteutus hankesuunnitelman ja määrärahapäätösten mukaan
	Ilmarisen saneeraus	1-12/2026	Rajavartiolaitos Merivoimat Syke	Parviainen	Saneerauksen käynnistys 2026 aikana
	Ohjausryhmätyöskentely	1-12/2026	Keto Laine-Isojoki- Laakso	Parviainen Leskinen (ISO)	Toteutus hankesuunnitelman ja määrärahapäätösten mukaan
	Raportointi	12/2026	Kontto, Syke	Parviainen	Raportointi YM raportointimallin mukaisesti
Saaristomeri					
	Saaristomeri-ohjelman työsuunnitelman vuoden 2026 töiden toteutus	1-12/2026	Hillgren (LOUEVK)	Laamanen, MMM/Tikander ja Tuukkanen	Työsuunnitelman toteutusta seurataan ja raportoinnit hoidetaan Ahti-ohjelman seurantakehikon mukaisesti

	Saaristomeri-seurantaryhmän ensimmäinen ja toinen kokous	Alkuvuosi ja loppuvuosi 2025	Laamanen	MMM	Seurantaryhmä (kokoukset ja viestintä) on aktivoiut yrityksiä ja järjestöjä osallistumaan omilla toimillaan toteutukseen
	Saaristomerien alueellisen työryhmän kokoukset	Avoimna	Hillgren (LOUEVK)	Laamanen, MMM/Tikander ja Tuukkanen	Alueellinen yhteistyöryhmä (kokoukset ja viestintä) on aktivoiut alueellisia toimijoita osallistumaan omilla toimillaan toteutukseen
	Saaristomerien HELCOM hot spot -tilanearvion päivitys	12/2026	Laamanen	LOUEVK/Hillgren, Laurila, Jaakkola, Suomela, MMM/Tikander, Syke ja Luke	Hot spotin tilanearvioraportti valmistuu ja antaa arvion hot spotin poiston mahdollisuuksista ja Saaristomerellä tehdyistä toimenpiteistä suhteessa poistokriteereihin.
	Saaristomerien hot spotin päivitetyin tilanearvion esittely Source to Sea -ryhmässä	2026	Laamanen, Rinne	MMM/Tikander, Syke ja Luke	HELCOM:n Source to Sea -ryhmä on saanut esityksen ja mahdollisuuden kommentoida Suomen lähestymistapaa
Ohjelman seuranta					
	Ahti-ohjelman vuoden 2025 vuosiraportti	4/2026	Laamanen	Ydinryhmä	Vaikutusten, toimeenpanon ja resursoinnin yhteenveto ja visuaaliset esitykset koostetaan vuosiraportiksi
	Ahti-ohjelman toteutuksen ja vaikutusten seurannan arviointi ja kehittäminen	6-12/2026	Laamanen, Vilpanen, Jäänheimo, Liljaniemi	Ydinryhmä	Seurantatiedon kokoamista kehitetään seurantakehikon toimivuuden ja vuosiraportin 2025 kokoamisenkokemusten perusteella
	Vesiensoojelun tehostamisohjelman loppuarviointi	1/2026	Jäänheimo	Ahti-ohjelma-ryhmä	Kilpailutetaan, toteutetaan ja viestitään vesiensoojelun tehostamisohjelman loppuarvioinnin tuloksista
Ohjelman viestintä ja vuorovaikutus					
	Viestintäsuunnitelma 2026 päivitetty	1/2026	Ahonen	Ahti-ydinryhmä	Vuorovaikutuksen ja viestinnän tavoitteet ja toimet on yksilöity viestintäsuunnitelmassa (Ahti-ohjelman Teams-kanava) , jota päivitetään tarpeen mukaan.